



LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIAI

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius, Lietuva

Lietuvos Respublikos Konstituciniam Teismui

Gedimino pr. 36, 01104 Vilnius

Pareiškėjas:

Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

El. paštas: priim@lrs.lt

Tel. Nr. +370 5 239 6060

Pareiškėjo atstovas (-ai):

Seimo narys Mindaugas Lingė (Seimo narių grupės atstovas, kuriam suteikiamos visos ir neribotos teisės atstovauti Pareiškėjui Konstituciniame Teisme)

El. paštas: mindaugas.linge@lrs.lt

Seimo narė Paulė Kuzmickienė (Seimo narių grupės atstovė, kuriai suteikiamos visos ir neribotos teisės atstovauti Pareiškėjui Konstituciniame Teisme)

El. paštas: paule.kuzmickiene@lrs.lt

Seimo narys Jurgis Razma (Seimo narių grupės atstovas, kuriam suteikiamos visos ir neribotos teisės atstovauti Pareiškėjui Konstituciniame Teisme)

El. paštas: jurgis.razma@lrs.lt

Seimo narė Agnė Širinskienė (Seimo narių grupės atstovė, kuriai suteikiamos visos ir neribotos teisės atstovauti Pareiškėjui Konstituciniame Teisme)

El. paštas: agne.sirinskiene@lrs.lt

Ginčijamą aktą priėmusi valstybės institucija:

Lietuvos Respublikos Seimas

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

Ginčijamas teisės aktas:

Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. spalio 21 d. nutarimas Nr. XV-502 „Dėl Juliaus Sabatausko paskyrimo Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėju“ (Paskelbtas: TAR, 2025-10-2, Nr. 17513)

PRAŠYMAS
IŠTIRTI TEISĖS AKTO ATITIKTĮ LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TIESMO ĮSTATYMU

2025 m. spalio 30 d.
Vilnius

I. Dėl Pareiškėjo teisės kreiptis su prašymu į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą

Pagal Konstitucijos 102 straipsnio 1 dalį, 105 straipsnio 1 dalį, Konstitucinis Teismas sprendžia dėl Seimo priimtų teisės aktų atitikties aukštesnės galios teisės aktams.

Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 1 dalį teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnyje nurodytų teisės aktų atitikties Konstitucijai turi 1/5 visų Seimo narių.

II. Dėl konkretaus bylos nagrinėjimo pagrindo pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 64 straipsnio 1 dalį

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 64 straipsnio 1 dalyje reglamentuojama, jog bylos dėl teisės akto atitikimo Konstitucijai nagrinėjimo Konstituciniame Teisme pagrindas yra teisiškai motyvuota abejonė, kad visas aktas ar jo dalis prieštarauja Konstitucijai pagal: 1) normų turinį; 2) reguliavimo apimtį; 3) formą; 4) Konstitucijoje nustatytą priėmimo, pasirašymo, paskelbimo ar įsigaliojimo tvarką.

Šiuo atveju Pareiškėjo teisiškai motyvuota abejonė dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. spalio 21 d. nutarimo Nr. XV-502 „Dėl Juliaus Sabatausko paskyrimo Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėju“ (toliau ir Nutarimas) atitikties Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymui yra grindžiama Nutarimo prieštaravimu Konstitucijai bei įstatymui pagal normų turinį.

III. Teisiniai motyvai dėl ginčijamo teisės akto prieštaravimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymui

1. Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija.
2. Pagal Konstitucijos 7 straipsnio 1 dalį, negalioja joks įstatymas ar kitas aktas priešingas Konstitucijai.
3. Konstitucijos 67 straipsnio 10 dalyje nurodoma, kad Seimas skiria Konstitucinio Teismo teisėjus, Aukščiausiojo Teismo teisėjus bei šių teismų pirmininkus.
4. Lietuvos Respublikos Seimo statuto 202 straipsnyje nustatyta kandidatų (tame tarpe į Konstitucinio Teismo teisėjus) svarstymo ir paskyrimo tvarka.

5. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 103 straipsnio 3 dalyje nustatyta: „*Konstitucinio Teismo teisėjais gali būti skiriami nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 10 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.*“
6. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 5 straipsnio „*Kandidatai į Konstitucinio Teismo teisėjus*“ 1 dalis numato: „*Konstitucinio Teismo teisėju gali būti skiriamas nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos pilietis, turintis aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip dešimties metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.*“ Pažymėtina, kad KT įstatyme yra įtvirtinta analogiška Konstitucijai nuostata.
7. Lietuvos Respublikos Seimas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 10 punktu, 103 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi bei atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko Juozo Oleko 2025 m. rugsėjo 18 d. potvarkyje Nr. PP-53 (toliau – ir Potvarkis) išdėstytą teikimą, **2025 m. spalio 21 d. priėmė nutarimą Nr. XV-502** „Dėl Juliaus Sabatausko paskyrimo Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėju“ (toliau – Nutarimas), kuriuo nutarė paskirti Julijų Sabatauską Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėju. Nutarime nustatyta, kad jis įsigalioja 2026 m. kovo 19 d. Šis nutarimas oficialiai paskelbtas Teisės aktų registre 2025 m. spalio 21 d., jam suteiktas Nr. 17513.
8. Šiam Nutarimui įsigaliojus, paskirtasis teisės Julius Sabatauskas turėtų pradėti eiti Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas. Vis dėlto, įvertinus Nutarimo turinį, t. y. Juliaus Sabatausko paskyrimą Konstitucinio Teismo teisėju, kyla pagrįstų abejonių dėl Nutarimo atitikties Konstitucijai ir Konstitucinio Teismo įstatymui (toliau – ir KT įstatymas). Pagal Konstitucijos 102 straipsnio 1 dalį, 105 straipsnio 1 dalį, Konstitucinis Teismas sprendžia dėl Seimo priimtų teisės aktų atitikties aukštesnės galios teisės aktams. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 1 dalį teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnyje nurodytų teisės aktų atitikties Konstitucijai turi 1/5 visų Seimo narių.
9. Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucijos 105 straipsnio 1 dalyje vartojama formuluotė „įstatymai ir kiti Seimo priimti aktai“ reiškia, kad Konstitucinis Teismas turi įgaliojimus tirti Seimo priimtų ir oficialiai paskelbtų įstatymų ir kitų aktų (jų dalių) atitiktį Konstitucijai, nepriklausomai nuo to, kokia yra nustatyta šių įstatymų ar kitų aktų (jų dalių) taikymo pradžios data (2002 m. rugsėjo 19 d. nutarimas). Taigi, pagal Konstituciją, Konstitucinis Teismas, turėdamas įgaliojimus tirti dar neįsigaliojusių įstatymų ir kitų Seimo priimtų aktų atitiktį Konstitucijai, kai šie įstatymai ir kiti Seimo priimti teisės aktai yra priimti ir oficialiai paskelbti, turi įgaliojimus vertinti priimti ir oficialiai paskelbto, bet dar neįsigaliojusio Nutarimo atitiktį Konstitucijai ir KT įstatymui.
10. Kaip minėta, ginčijamas Nutarimas priimtas Seimui įgyvendinant Konstitucijos 103 straipsnį, kuriuo reglamentuojama Konstitucinio Teismo dalinio atnaujinimo ir Konstitucinio Teismo teisėjų skyrimo tvarka, be kita ko, konstituciniai reikalavimai, keliami asmenims, norintiems užimti Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas, kaip jau minėta aukščiau: Lietuvos Respublikos Konstitucijos 103 straipsnio 3 dalyje nustatyta: „*Konstitucinio Teismo teisėjais gali būti skiriami*

nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 10 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.”; Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 5 straipsnio „Kandidatai į Konstitucinio Teismo teisėjus“ 1 dalis numato: „Konstitucinio Teismo teisėju gali būti skiriamas nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos pilietis, turintis aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip dešimties metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.”.

11. Manome, kad šis Seimo nutarimas prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams – Lietuvos Respublikos Konstitucijos 103 straipsnio 3 daliai ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 5 straipsnio 1 daliai, kadangi, nors į teisėjo pareigas paskirtas Julius Sabatauskas turi įgytą teisinį išsilavinimą, jis neturi 10 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažo.
12. Konstitucijos 103 straipsnio 3 dalies turinys, remiantis suformuota oficialiąja konstitucine doktrina, išsamiai atskleistas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2025 m. rugsėjo 25 d. išvadoje Nr. XVP-746 „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo Nr. I-67 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto“, kurioje išdėstytiems argumentams dėl konstitucinės „teisinio darbo pagal teisininko specialybę“ sąvokos išaiškinimo pritartina.
13. Sutiktina su tuo, kad, kaip pabrėžia Seimo kanceliarijos Teisės departamentas, *„Konstitucijos 103 straipsnio 3 dalyje pavartota sąvoka „teisinis darbas“ Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje vartojama tokiam kontekste, iš kurio vienareikšmiškai matyti, kad taip yra vadinamas darbas pagal teisininko profesiją, t. y. turint teisininko profesinę kvalifikaciją, suteikiamą įgijus aukštąjį teisinį išsilavinimą.“*
14. Kaip konstatuota Konstitucinio Teismo 2008 m. vasario 20 d. nutarime, „teisininko profesija neatsiejama nuo aukštojo teisinio išsilavinimo: aukštasis teisinis išsilavinimas yra profesionalios ir efektyvios teisinės praktikos (ir privačios, ir tokios, kai dirbama viešosios valdžios institucijose) *conditio sine qua non*.“ Šiame nutarime taip pat pažymėta, kad „neuniversitetinis teisinis išsilavinimas savaime nesuponuoja galimybės jį įgijusiems asmenims siekti eiti bet kurias teisininko profesijai priskiriamas pareigas arba verstis bet kuria profesine teisininko veikla; <...> Vakarų teisės tradicijos šalyse apskritai nėra negalimas būtent universitetinio aukštojo teisinio išsilavinimo, o ne šiaip aukštojo teisinio išsilavinimo reikalavimas tam tikrai teisinei profesinei veiklai.“
15. Taigi, kaip matyti iš minėtame nutarime išdėstytos Konstitucinio Teismo pozicijos, jis, sprenddamas konstitucinį ginčą dėl teisėjų profesinei kvalifikacijai keliamų reikalavimų, konstatavo, kad ne bet kuriai profesinei teisininko veiklai reikalingas universitetinis teisinis išsilavinimas, nors tam tikroms teisinėms profesinėms veikloms (kaip antai teisėjo) būtinas būtent universitetinis teisinis išsilavinimas. Vadinas, pagal Konstituciją teisiniu darbu apskritai iš viso negali būti vadinamas darbas einant tokias pareigas ar verčiantis tokia veikla, kurioms nėra būtina teisininko profesinė kvalifikacija (teisinis universitetinis arba neuniversitetinis išsilavinimas). Akivaizdu, kad dirbti teisinį darbą, t. y. eiti teisininko profesijai priskiriamas pareigas arba verstis profesine teisininko veikla galima tik įgijus aukštąjį teisinį išsilavinimą (universitetinį arba neuniversitetinį) ir teisininko profesinę kvalifikaciją. Tik toks darbas pagal Konstituciją gali būti vadinamas teisiniu darbu pagal teisininko specialybę. Konstitucijos nuostatos ir jas aiškinanti oficialioji konstitucinė doktrina nesuponuoja, jog apskritai egzistuoja ir toks teisinis darbas, kurį galima dirbti neturint teisinio išsilavinimo.

16. Šiame kontekste pabrėžtina, kad Konstitucijos 103 straipsnio 3 dalies nuostatos, pagal kurias Konstitucinio Teismo teisėju gali būti skiriamas tik asmuo turintis „teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą“ negali būti aiškinamas vien gramatiniu metodu, suabsoliutinant žodžių eiliškumą sakinyje ir klaidingai preziumuojant, jog sąlyga „pagal teisininko specialybę“ taikytina tik moksliniam pedagoginiam darbui ir netaikytina apibrėžiant teisinį darbą. Kaip minėta anksčiau, pagal Konstituciją (sistemiškai aiškinant jos sąvokas ir atsižvelgiant į jau suformuotą oficialią konstitucinę doktriną) joks darbas ar pareigos negalėtų būti laikomos teisinėmis, jei tokiam darbui dirbti ar tokioms pareigoms užimti nebūtų keliamas būtinas reikalavimas turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą.
17. Analogiška nuostata yra įtvirtinta KT įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, ir nėra jokio teisinio pagrindo ar argumentų ją aiškinti kitaip, nei išaiškinta Konstitucijos 103 straipsnio 3 dalies nuostata.
18. Kaip matyti iš Nutarimo parengiamųjų dokumentų (be kita ko, su Seimo Pirmininko Potvarkiu pateiktos paskirto teisėjo biografijos), Nutarimu paskirtasis Konstitucinio Teismo teisėjas Julius Sabatauskas teisės magistro laipsnį įgijo 2003 metais. Matyti ir tai, kad įgijus universitetinį aukštąjį teisinį išsilavinimą, minėtas asmuo nuo to laiko ėjo Seimo nario pareigas.
19. Lietuvos Respublikos Konstitucijos V skirsnio „Seimas“ 56 straipsnio 1 dalyje nustatyta: *„Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priešai ar pasižadėjimu užsienio valstybei ir rinkimų dieną yra ne jaunesnis kaip 21 metų bei nuolat gyvena Lietuvoje.“*
20. Taigi, Konstitucijos 56 straipsnyje, kuriuo reglamentuojami reikalavimai asmenims, norintiems užimti Seimo nario pareigas, nėra nustatyta jokio išsilavinimo reikalavimo. Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad Seimo narys yra profesionalus politikas, įgyvendinantis jam patikėtą mandatą atstovauti Tautą. Tai reiškia, kad pagal Konstituciją Seimo nariu gali būti renkamas ir Seimo nario pareigas gali užimti bet kuris asmuo, laimėjęs Seimo rinkimus, nepriklausomai nuo jo turimo išsilavinimo ir įgytos specialybės.
21. Pagal Konstitucijos 76 straipsnį Seimo struktūrą ir darbo tvarką nustato Seimo statutas. Lietuvos Respublikos Seimo statute asmeniui, siekiančiam užsiimti parlamentine veikla, taip pat nekeliami jokie papildomi profesiniai ar išsilavinimo reikalavimai. Tai reiškia, kad asmuo, prieš pradėdamas parlamentinę veiklą, gali būti įgijęs bet kokią specialybę ir iki tol verstis bet kuria profesine veikla, įskaitant, bet neapsiribojant teisine. Kartu pažymėtina ir tai, kad Seimo statute taip pat nėra įtvirtinti jokie papildomi patirties ar išsilavinimo reikalavimai asmenims, dirbantiems viename iš Seimo struktūrinių padalinių – Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitete. Vadinasi, bet kuris Seimo narys, Seimui nusprendus, gali būti skiriamas Teisės ir teisėtvarkos komiteto nariu, nepriklausomai nuo jo turimo išsilavinimo ir įgytos specialybės.
22. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad pagal Konstituciją, *inter alia* jos 103 straipsnio 3 dalį, aiškinamą kartu su 56 straipsniu, buvimas Seimo nariu (šių pareigų ėjimas) negali būti laikomas teisiniu darbu pagal teisininko specialybę, nes šioms pareigoms užimti nėra keliamas reikalavimas turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą. Taigi asmuo, turintis ilgametę Seimo nario patirtį ir Seimo nario kaip profesionalaus politiko darbo stažą, negali būti laikomas turinčiu teisinio darbo pagal teisininko specialybę stažą. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą oficialią konstitucinę doktriną ir iš jos kylančią teisinio darbo pagal teisininko specialybę sampratą, konstatuotina, kad Seimo priimtas Nutarimas, kuriuo į Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas

paskirtas asmuo, turintis tik Seimo nario darbo stažą ir neturintis reikiamo teisinio darbo pagal teisininko specialybę stažo, prieštarauja minėtoms Konstitucijos 103 straipsnio 3 dalies bei Konstitucinio Teismo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostatomis.

23. Nutarimo priėmimo kontekste darytina prielaida, jog kai kurie Seimo nariai, priimdami Nutarimą ir vertindami Juliaus Sabatausko turimą teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą, galimai vadovavosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl teisinių pareigybių sąrašo patvirtinimo“ (aktuali redakcija nuo 2009-09-15), kuriuo į teisinių pareigybių sąrašą buvo įtrauktos Seimo nario pareigos.
24. Konstitucijos 102 straipsnio 1 dalyje numatyta: *„Konstitucinis Teismas sprendžia, ar įstatymai ir kiti Seimo aktai neprieštarauja Konstitucijai, o Respublikos Prezidento ir Vyriausybės aktai – neprieštarauja Konstitucijai arba įstatymams.“* Be kita ko, Konstitucijos 7 straipsnio 1 dalis numato: *„Negalioja joks įstatymas ar kitas aktas, prieštaraujantis Konstitucijai.“* Šios nuostatos įtvirtina Konstitucijos kaip aukščiausios teisinės galios akto prigimtį. Tokio konstitucingumo principas suponuoja, kad Konstitucijoje negali būti ir nėra spragų. Todėl negali būti ir nėra tokio žemesnės galios teisės aktuose nustatyto teisinio reguliavimo, kurio nebūtų galima vertinti jo atitikties Konstitucijai aspektu. Tai reiškia, kad Seimas, **priimdamas 2025 m. spalio 21 d. Nutarimą**, sprenddamas, ar Juliaus Sabatausko eitos Seimo nario pareigos atitinka Konstitucinio Teismo teisėjui keliamą būtiną reikalavimą turėti ne mažesnę kaip 10 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą, negalėjo vadovautis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl teisinių pareigybių sąrašo patvirtinimo“ (aktuali redakcija nuo 2009-09-15). Nei šis, nei joks kitas žemesnės galios teisės aktas negali aiškinti ar papildyti nei Konstitucijoje, nei Konstitucinio Teismo įstatyme įtvirtintos nuostatos, kurioje numatyta, koks asmuo gali būti skiriamas Konstitucinio Teismo teisėju, t. y. toks asmuo, kuris turi aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą ir būtent teisinio, o ne bet kokio kito darbo stažą, t. y. tokio darbo, kurį galima dirbti (pareigas eiti) tik turint reikiamą išsilavinimą ir į kurį negalėtų būti priimamas asmuo, tokio išsilavinimo neturintis. Apie aukštos teisinės kvalifikacijos būtinumą bet kurio teismo teisėjui savo doktrinoje ne kartą yra pasisakęs Konstitucinis Teismas.
25. Be to, Konstitucinio Teismo įstatymo 2 straipsnyje nustatyta, kad Konstitucinio Teismo uždavinius, įgaliojimus ir darbo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija ir šis įstatymas. Iš šios nuostatos seka, kad joks kitas norminis aktas negali reguliuoti santykių, susijusių su Konstitucinio Teismo uždaviniais, įgaliojimais ar darbo tvarka.
26. Pažymėtina, kad minėto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo preambulėje nurodyta, jog nutarimas priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymu, Lietuvos Respublikos notariato įstatymu, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymu ir Lietuvos Respublikos antstolių įstatymu. Todėl, remiantis šiuo nutarimu, negalima vertinti ir atrinkti kandidatų į Konstitucinio Teismo teisėjus. Lygiai taip pat negalima taikyti teisės analogijos, nes pati Konstitucija nustato reikalavimus užimti Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas ir nenustato, kad šie reikalavimai galėtų būti kaip nors detalizuojami kitais teisės aktais, ar juolab sumažinti. Kaip minėta, Konstitucijos negalima aiškinti remiantis žemesnės galios teisės aktais. Šią poziciją patvirtina ir Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d. nutarimas, kuriame konstatuota, jog Konstitucijos normų ir principų negalima aiškinti remiantis įstatymų leidėjo ar kitų teisėkūros subjektų priimtais aktais, nes taip būtų paneigta Konstitucijos viršenybė teisės sistemoje.

27. Papildomai paminėtina, kad vertinant Seimo priimtą Nutarimą paskirti Julijų Sabatauską Konstitucinio Teismo teisėju, akivaizdu, kad toks žingsnis yra beprecedentis atvejis, kuriuo nepaisoma Konstitucijos nuostatų ir į Konstitucinio Teismo, turinčio užtikrinti Konstitucijos viršenybę teisės aktų sistemoje, teisėjo pareigas skiriamas asmuo, neatitinkantis Konstitucijoje įtvirtintų reikalavimų, taip akivaizdžiai pažeidžiant Konstituciją. Kitaip tariant, sudaromos prielaidos susiklostyti situacijai, kai dėl teisės aktų konstitucingumo sprendimus priimti turės asmuo, į pareigas paskirtas Konstitucijos neatitinkančiu teisės aktu. Taip ne tik ignoruojamos imperatyvios Konstitucijos nuostatos, bet ir iškreipiama Konstitucinio Teismo, kaip Konstitucijos viršenybės saugotojo, paskirtis ir sukeliama grėsmė jo funkcijų vykdymui.
28. Pabrėžtina, kad iki šiol visi asmenys, užsiėmę politine veikla ir paskirti į Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas, į jas buvo skiriami atsižvelgiant į jų ilgametę profesinę, mokslinę ar teisinę patirtį pagal teisininko specialybę, o ne į darbą Seime, t. y. buvimą Seimo nariu. Šiame kontekste svarbu paminėti konkrečius atvejus:
 - a.) Stasys Stačiokas – 1993-1996 m. ėjęs Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas; prieš tai (1973-1991 m.) dirbo Teismo ekspertizės mokslinio tyrimo instituto direktoriumi, t. y. užėmė pareigas, kurioms būtinas teisinis išsilavinimas, vėliau buvo Vilniaus universiteto Teisės fakulteto dėstytojas, docentas ir prodekanas. Iki tapdamas Konstitucinio Teismo teisėju, jis buvo sukaupęs daugiau nei 10 metų teisinio ir mokslinio darbo stažą. Be to, Stasys Stačiokas daugybę metų dėstė konstitucinę lyginamąją teisę universitete, buvo parašęs alternatyvų Lietuvos Respublikos Konstitucijos projektą.
 - b.) Stasys Šedbaras – 1982-1987 m. dirbo prokuratūroje, 1987–1989 m. buvo Vilniaus rajono teismo teisėjas, 1989 m. paskirtas Aukščiausiojo Teismo teisėju, o 1992 m. – teisingumo ministro pavaduotoju, ėjo Aukštesniojo administracinio teismo teisėjo pareigas, taip pat keletą metų dirbo advokatu. Nuo 2000 m. dirbo dėstytoju Lietuvos teisės universiteto (dabar MRU) Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedroje, dėstė administracinės teisės ir kitus teisės dalykus. Tad į Konstitucinį Teismą atėjo turėdamas daugiau kaip 10 metų teisinio darbo pagal teisininko specialybę stažą, t. y. iki paskyrimo į Konstitucinį Teismą užėmė pareigas, kurių nebūtų galėjęs eiti, jei neturėtų reikiamo teisinio išsilavinimo.
 - c.) Egidijus Jarašiūnas – iki tapdamas Seimo nariu (1992-1996 m.), nuo 1979 m. dirbo advokatu; Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas ėjo 1996-2005 m., rašė Lietuvos Respublikos Konstitucijos projektą, kuris buvo pateiktas priėmimui 1992 m.
29. Pažymėtina, kad visi šie asmenys, prieš tapdami Konstitucinio Teismo teisėjais ėjo pareigas/dirbo tokį darbą, kurias užimti buvo galima tik turint teisinį išsilavinimą, ir be kurio šių pareigų nebūtų galėję eiti (nebūtų galėję dirbti teisinio darbo). Taigi, į Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas buvo skiriami asmenys, nepaisant jų politinės karjeros, turintys Lietuvos Respublikos Konstitucijos 103 straipsnio 3 dalyje ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje numatytą teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą. Todėl sprendžiant dėl Juliaus Sabatausko tinkamumo užimti Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas taikytina politiškai motyvuota analogija (kad praeityje į Konstitucinio Teismo teisėjus buvo skiriami politikai) yra nepagrįsta ir klaidinanti. Julius Sabatauskas nuo 2000 m. iki dabar ėjo tik Seimo nario pareigas, t. y. pareigas, kurioms eiti nekeliamas reikalavimas turėti aukštąjį teisinį

išsilavinimą, taigi tai nėra darbas pagal teisininko specialybę (Seimo nario pareigoms užimti iš viso nekeliamas jokios specialybės reikalavimas). Taigi Julius Sabatauskas nėra dirbęs nė vienos dienos tokio darbo ar ėjęs tokių pareigų, kurių pradėjimo ir vykdymo būtina sąlyga būtų aukštojo teisinio išsilavinimo turėjimas ir kokio reikalaujama pagal Konstituciją iš asmenų, norinčių užimti Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas.

30. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog Lietuvos Respublikos Seimas, priimdamas Nutarimą paskirti Julijū Sabatauską Konstitucinio Teismo teisėju, sulygindamas akivaizdžiai teises specialybes, kurioms būtinas teisinis išsilavinimas (advokatas, teisėjas, prokuroras, notaras, antstolis ir kt.), su politine veikla, kuriai toks reikalavimas nekeliami, priėmė Nutarimą, kuris akivaizdžiai prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymui.

IV. Procesiniai klausimai

31. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 29 straipsnio 3 dalį bylos Konstituciniame Teisme paprastai nagrinėjamos eilės tvarka – pagal prašymų ar paklausimų gavimo Konstituciniame Teisme laiką, tačiau prireikus Konstitucinis Teismas, atsižvelgdamas į bylos pobūdį ir kitas aplinkybes, gali paankstinti bylos nagrinėjimą. Įvertinus susiklosčiusios situacijos pobūdį, be kita ko, tai, kad padarytas įžūlus Konstitucijos pažeidimas, į Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas paskiriant asmenį, neatitinkantį Konstitucijoje įtvirtintų reikalavimų, ir taip sudarant prielaidas pakenkti Konstitucinio Teismo, kaip institucijos, turinčios garantuoti Konstitucijos viršenybę, reputacijai ir autoritetui, galintis lemti rimtus neigiamus padarinius visuomenėje vertinant Konstitucinio Teismo sprendimus, priimtus dalyvaujant teisėjui, dėl kurio paskyrimo į Konstitucinį Teismą, kyla abejonių, kas neišvengiamai mažintų pasitikėjimą Konstituciniu Teismu (įskaitant ir tai, kad leistų abejoti, ar Konstitucinis Teismas vis dar yra pagal įstatymą įsteigtas teismas¹), prašome Konstitucinį Teismą paankstinti šios bylos nagrinėjimą. Pažymėtina, kad bylą išnagrinėjus prioritetine tvarka ir atitinkamą Konstitucinio Teismo nutarimą priėmus dar iki Seimo Nutarimo įsigaliojimo, t. y. iki numatomo Konstitucinio Teismo teisėjų pasikeitimo, tuo atveju, jei Konstitucinis Teismas nuspręstų, jog ginčijamas Nutarimas iš tiesų prieštarauja Konstitucijai ir nuo atitinkamo Konstitucinio Teismo nutarimo paskelbimo netenka teisinės galios, Seimo Pirmininkui liktų laiko pateikti naują kandidatą į Konstitucinio Teismo teisėjus ir Seimui spręsti dėl tinkamo kandidato į šias pareigas paskyrimo. Pažymėtina ir tai, kad visuomenės pasitikėjimas valstybe ir teise būtų didesnis, o dėl susiklosčiusios situacijos galintys atsirasti neigiami reputaciniai padariniai menkesni, jei Konstitucijos reikalavimų neatitinkantis teisėjas net nepradėtų eiti pareigų, nei kad toks sprendimas būtų priimtas jam jau prisiekus ir pradėjus eiti pareigas. Atkreiptinas dėmesys, kad Konstitucinio Teismo teisėjų įgaliojimų nutrūkimo pagrindai reglamentuojami Konstitucijos 108 straipsnyje, ir šis sąrašas yra baigtinis. Pagal jį Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai gali nutrūkti pasibaigus įgaliojimų laikui, teisėjui atsistatydinus, kai jis miršta ar pareigų negali eiti dėl sveikatos, arba apkaltos proceso tvarka. Taigi Konstituciniam Teismui panaikinus ginčijamą Seimo Nutarimą kaip prieštaraujantį Konstitucijai, o paskirtajam teisėjui neatsistatydinus savo noru, tikėtina, turėtų būti rengiamas apkaltos procesas. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad yra pakankamai pagrindo

¹ Europos Žmogaus teisių teismo 2021 metų byloje *Xero Flor prieš Lenkiją* suformuluota praktika.

prašyti Konstitucinį Teismą bylą nagrinėti ne eilės tvarka ir nutarimą priimti kaip galima greičiau.

V. Prašymas Lietuvos Respublikos Konstituciniam Teismui

Remdamiesi tuo, kas išdėstyta, bei vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 105 ir 106 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 63-66 straipsniais

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo prašome:

- 1. ištirti ar Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. spalio 21 d. nutarimas Nr. XV-502 „Dėl Juliaus Sabatausko paskyrimo Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėju“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 103 straipsnio 3 daliai bei Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 5 straipsnio 1 daliai;**
- 2. prašymą nagrinėti skubos tvarka.**

PRIDEDAMA:

1. LR Seimo 2025 m. spalio 21 d. nutarimas Nr. XV-502.pdf
2. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės departamento 2025 m. rugsėjo 25 d. išvada Nr. XVP-746.adoc

TVIRTINU Seimo narių parašus

Seimo Pirmininkas

Seimo nariai: